Published and distributed under permit (No. 761), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 175. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПЯТНИЦЯ, 29-го ЛИПНЯ, 1921. VOL. XXIX. No. 175. JERSEY CITY, N. J., FRIDAY, JULY 29, 1921. THREE CENTS

ГЮЗ ЖАДАЄ ВІД БОЛЬШЕВИКІВ ВИПУЩЕННЯ АМЕРИКАНЦІВ

ДОПЕРВА ТОДІ БУДЕ МОЖЛИВО ВИСЛАТИ ЗАПОМОГУ ГОЛОДУЮЧИМ МОСКАЛЯМ.

ВАШІНҐТОН, 27. липня. — Секретар стейту Гюз вислав до американського конзуля в Ревали, в Естонії, письмо, котре сей має передати большевицькому представникови в тій місцевости, а в котрім американський уряд домагаеться від большевицького уряду випущення на волю в найблизчій будучности усіх Американців, находячихся в большевицьких тюрмах.

Американський уряд не подав до публичного відома сего письма. Воно не є ф[illegible]льно заадресоване до большевицького уряду, хоч воно [illegible]тавить коротко і ясно домагання до сего уряду. Американс[illegible]ий уряд уже нераз пробував добитися від большевиків випущення на волю увязнених Американців, але досі усі зусилля були безуспішні. Всі порозуміння з большевиками були неформальні і неурядові, бо американський уряд не визнав большевиків за уряд.

З письма Гюза до американського представника в Ревалю видно, що американський уряд станув на такім самім становищи, на якім станув позавчора голова Американської Запомогової Адміністрації, Герберт Гувер, то значить, що Злучені Держави не дадуть ніякої помочи голодуючій Росії так довго, як довго большевики не випустять на волю увязнених Американців.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ В СПРАВІ ПУБЛИЧНИХ РОБІТ.

ВАШІНҐТОН, 27. липня. — Самуель Ґомперс, голова Американської Федерації Праці, зявився на авдієнції у президента Гардинга і предложив йому домагання сеї організації в справі часу ведення праці коло публичних будівель.

Американська Федерація Праці думає, що заким уряд почне якінебудь публичні роботи, він повинен розглянути наперед ринок праці (то значить, чи робітники легко дістають роботу). На думку Федерації Праці, публичні роботи повинні починати тоді, як робітники не мають роботи у приватних підприємствах. Американська Федерація Праці пропонує, щоби американський уряд починав публичні праці в часи безробіття, а в звичайні часи в місяці сезонового застою.

ЯПАН ГОДИТЬСЯ ВПОВНІ НА УЧАСТЬ В КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 27. липня. — Японський уряд вислав до американського уряду формальну ноту, в котрій заявляе, що возьме участь в міжнародній конференції, скликаній президентом Гардингом до Вашінґтону в справі розброєння та дебати над питаннями Тихого Океану і Далекого Сходу. Японія заявляе, що він буде брати участь в розбиранню питань Тихого Океану і Далекого Сходу, чому він з першу противився.

З приняттем пропозиції Япаном відбутє конференції уважають за певне. Члени адміністрації президента Гардинга є дуже вдоволені відповідю Япану. Американський уряд годиться з підданою Япаном думкою, щоби на конференцію запросити також другі держави кромі тих, уже запрошених, о скілько вони заінтересовані в справах, які мають бути дискутовані.

Рівночасно зі своїм приняттєм запрошення і заявою згоди дебатувати ріжні східно-азійські питання, Япан заявляе, що на його думку требаби усунути зпід нарад усі ті питання, які обходять лише дві держави.

СПРАВА КУРЕННЯ ЖІНОК.

ВАШІНҐТОН, 27. липня. Перед спеціяльним комітетом палати послів відбувалося переслухання над законопроектом, внесеним конґресменом Джансоном з Місісіпі, котрий забороняе жінкам курити в публичних місцях в Дистрикті Колумбія.

Комната засідань комітету була повна людий, переважно жінок. Конґресмен внескодавець почав мотивувати свій внесок. Він говорив, що жінки куренням понижаються, що се шкодить їх здоровлю та моральности, що вони в сей спосіб дають недобрий примір дітям. Він доказував далі, що конґрес повинен хоронити людий перед такими шкідливими наслідками сего пороку, що він повинен охороняти здоровле і моральність горожан Злучених Держав. Він відчитував ряд листів з усіх сторін краю, в яких ріжні люди заявлялися за внесеним ним законопроектом.

Почалася дебата над законопроектом, підчас котрої конґресмени Джансонови задавали питання наперед председатель комітету, а відтак ряд гостий. Одна з присутних женщин, жена полковника армії, заявила, що вона ще ніколи в своїм життю не курила, але вона противиться тому, щоби якісь мущини мали її забороняти се робити. Вона казала, що жінок вже й так забагато обмежають щодо убрання, волося, і тим подібних річий. На її думку, женщини можуть самі собою правити і рішати такі справи. На 24 жінки, присутні при переслуханню, лише одна жінка заявилася за заборону курення.

Мимо сього, коли председатель комітету позволив присутним жінкам закурити собі в салі нарад комітету, ані одна жінка не скористала з нагоди.

АМЕРИКАНСЬКІ СІОНІСТИ ХОЧУТЬ ПОВЕРТАТИ ДО ПАЛЕСТИНИ.

КЕНЗАС СІТИ, 26. липня. — Відбуваеться тут конвенція сіоністів зі стейтів: Місурі, Кензас, Небраска, Оклагома і Айова. На дневним порядку нарад є справи промисловоі реорґанізації Палестини і справа поворотy Жидів до сего краю. На конвенції бере участь около 500 осіб, між ними визначні сіоністичні діячі з східних стейтів Америки.

МЕКСИКО ПРОТИ СОВЄТІВ.

МЕКСИКО СІТИ, 26. липня. — Мексиканське правительство не позволить на заложенне агенції совєтської пропаґанди в стейті Юкатан, як се плянували провідники робітників, що брали участь в конґресі Третього Інтернаціоналу в Москві.

Таку заяву зложив секретар для внутрішних справ, Джозе Люґо.

БЕНЕШ ПРО ЧЕСЬКО-ПОЛЬСЬКУ ПОЛІТИКУ.

ВАРШАВА, 26. липня. — На засіданню парламентарної комісії для заграничних справ, міністер Бенеш зложив звіт про конференцію в Парижи і Лондоні. Дотично відношення чесько-словацького уряду до Польщі, Бенеш заявив:

Тепер лише від Чехів залежить, щоби поеднавчу політику, оказану зі сторони польського правительства попертн як найсильнійше. З обох сторін оказуеться бажанне кермуватися в більшій степени будучностю. Непорозумінне в справі східно-галицькій, російській і словацькій будуть між Чехами і Поляками усунені.

ЗІЗД ФРАНЦУСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ЛІЛЬ, 26. липня. — Відбуваеться тут генеральний зізд французької Федерації Праці. Головною темою нарад є справа фахового інтернаціоналу. Зізд має порішити, чи Федерація Праці остаеться надальше при Амстердамськім Інтернаціоналі професий, чи піде до московського професійного інтернаціоналу який є фікцією, бо залежить зовсім від політичного інтернаціоналу.

НОВІ ПОЛЬСЬКІ ГРОШІ.

Називаються „злоте польське". Уряд ще не пустив їх офіціяльно в рух, але пустили вже — фальшівники польські. „Дженнік Ґданьскі" доносить, що на чорній біржі курсують вони масово. Таким чином нова польська валюта вже згори добре охрещена.

КОМПРОМІТАЦІЯ ПОЛЬЩІ У ВАШІНҐТОНІ.

БЕРЛІН, 21. червня. — „Політично Парляментарні Відомости" доносять з Варшави: „Нашшуд" доносить, що польський представник у Вашінґтоні, кн. Любомірський, передав Департаментови Стану ноту в справі Горішного Шлеска. **Американське правительство одначе сеї ноти не приймило.** Польське міністерство заграничних справ у Варшаві оголошуе, будьто Любомірський ділав на власну руку і що польське закордонне міністерство довідалося про сю невдачну пробу Любомірського передати ноту у Вашінґтоні аж по доконанім факті.

ЗАМАСКОВАНІ БАНДИТИ.

Недавно вернув з Америки до рідного села Волі Якубової к. Дрогобича Ількo Василюк. Підозріваючи, що в него є чимало долярів, в ночи з 10. на 11. червня напали на нього чотири бандити в масках (хустках на лици) з револьверами в руках, побили тяжко Ілька, його батька й матір, зрабували зі скрині 745 долярів, 300 корон, 5150 марок п. і золотий годинник. Всіх бандитів вже арештовано.

ВСЮДИ ВОНИ.

В Андріївці коло Народа напало пятьох бандитів, узброєних в крісі і сокири, на дім Мошка Шпіґлера, тяжко побили цілу родину, а то старого Шпіґлера, його жінку і дві доньки і забрали 831 долярів, постіль та инші річи. Шпіґлерова того самого дня померла. Поліція арештовала всіх бандитів, що є військовими дезертирами.

ЧИМРАЗ ЛІПШЕ.

В головній інтендантурі польської армії у Варшаві поручник Верещинський украв близько сто міліонів марок. Його арештовано, але при помочи своїх спільників, з котрих один був перебраний в мундур польського офіцера, він утік з вязниці.

ҐОРКИЙ ВІДПОВІДАЄ ГУВЕРОВИ.

ЛОН, 27. липня. — Відповідь Максима Горкого на телеґраму Герберта Гувера сегодня надійшла з Москви до Лондону і сейчас її перетелеґрафовано до Вашінґтону.

В своїй відповіди Максим Горкий дякує за американську готовість помочи голодуючій Росії; а в справі условий, подиктованих Гувером заявляе Горкий, що деталічна відповідь надійде з Москви, іменно від голови центрального російського комітету помочі Росії, Льва Каменева.

ШІСТЬ МІЛІОНІВ ЛЮДЕЙ ВЛАСТИТЕЛЯМИ ДОМІВ В АМЕРИЦІ.

Понад шість міліонів родин в Злуч. Державах є властителями своїх домів. На 90 міліонове населене се число є досить мале, однак є воно більше чим в якім иншім краю. Вартість усіх тих домів виносить біля 30 біліонів або пересічно 5 тисяч долярів кожда хата.

Нема однак чого бояти ся шоб між тими властителями домів було богато робітників...

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА В ПІДГАЙЦЯХ.

Дня 21. червня навістила Підгайці велика пожежа. Пожежа вибухла коло 9-ої год. вечер і обняла в дуже скорім часі чотирокутник жидівських доминків, котрих 12 згоріло до тла. Ся катастрофа тим більше болюча, що Підгайці і так одно в найбільше війною знищених міст Сх. Галичини. Москалі в часі відвороту спалили цілий ринок — наслідком чого в місті страшна мешканева нужда. Щастя, що не було вітру, бо инакше булоб ціле місто впало жертвою вогню. В місті нема ані одної сикавки, ані бочки на воду, ані драбин, ані гака, ані огневої сторожі. Так виглядає господарка польських комісарів по наших містах. Причиною пожежі неосторожність потайного фабриканта терпентини.

НАДУЖИТТЯ В ПОЛЬСЬКІМ ВІЙСЬКУ.

Польські газети подають богато випадків крадіжи, шахрайства і перекупства в польськім війську, прим.: Військові власти закупили за 3 міліони мила, кави і цикорії, але все те по дорозі з Холму десь пропало, а потім показалося що то таки військові урядники в Рівнім продали те все жидам за 1½ міліона.

Інж. Ледкевич замкнений за вивіз польської валюти а Влад. Баран і Т. Рибчинські за хабарництво.

В Люблині заопікувалися два рітмайстри 617-ма кіньми так, що 300 з них дістало носатину і треба було добити. На стації Пруди заладовано 189 коний, та по дорозі до Варшави пропало 6 а 67 згинуло з голоду, бо хтось закрав усе сіно і овес.

В Стрию відбулася розправа проти начальника полонених в Стрию капітана Пежинського, хор. Думи, серж. Луцкого, Склядзеня і Стаха. Висліджено, що вони заложили собі були кантину і всі зиски сховали до своїх кишень по 3000 мп. Сфальшували квіт на 36.000 мп. Капітан П. сам звільняв полонених за ріжні подарунки, забороняв полоненим продавати комунебудь свої річи а купував їх самі півдармо. Побирали також [illegible] за видання перепусток полоненим.

У Львові відбулася розправа проти офіцера Альберта Візера за те, що в літі підчас большевицького наступу утікав з фронту, пополнив богато надужить, неправних реквізицій та инших злочинів. Його засуджено на 4 і пів року тяжкої вязниці.

НЕПОРОЗУМІННЄ МІЖ АНҐЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ ЗАОСТРЮЄТЬСЯ

ЛОНДОН, 27. липня. — Французьке правительство уважає річю неможливою, щоби мала відбутися конференція Найвисшої Ради, заки порішено квестію висилки дальших війск на Горішний Шлеск.

Лорд Корзон, анґлійський заграничний секретар мав дати до зрозуміння французькому премієрови Бріяндови, що анґлійський уряд не дасть свойого позволення на переїзд французьких війск через німецьку територію, навіть колиб Німеччина на се згодилася. Про се доносить французька ґазета „Ле Нувель".

В німецько-польській ситуації відгриває важну ролю Росія. Парижська ґазета „Іманіте" сповіщає, що заходить велика небезпека нової офензиви з боку Росії. Зміст польсько-румунського договору вимірений є виключно проти Росії.

Телеґрама з Копенгаґи доносить, що між большевиками і німецькими комуністами підписано в маю сего року договір, в якім Росія зобовязуеться, в случаю польсько-німецької війни, напасти на Польщу навіть без попередного виповідження війни.

ЯПОНІЯ ЖАДАЄ „СВОБОДИ МОРЕЙ".

ТОКІО, 27. липня. — Японські міністеріяльні департаменти розпочали вже працю над деталічним опрацьованнем усіх тих квестій, які Японія має піднести на мировій вашінґтонській конференції.

Одним з найконечнійших японських жадань буде квестія признання засади „свободи морей", з сим конкретним внеском, щоби були знесені американські укріплення на стровах Тихого океану Ґавайї і Ґуам, які творять підставу вихідної стратеґії Америки проти Японії.

В японській пресі підносяться голоси, щоби на вашінґтонську конференцію, в характері заступника Японії, виїхав теперішний японський премієр Гара, який є одним з домінуючих японських політиків.

ТУРКИ ПРОСЯТЬ О МИР.

ЛОНДОН, 27. липня. — З Константинополя доносять, що голова турецького націоналістичного правительства Мустафа Кеміль Паша, звернувся до турецького султана в Константинополю з просьбою, щоби султан постарався у аліянтів о закінчення воєнного стану між Турками і Греками.

З грецьких жерел доносять, що турецька воєнна сила в Малій Азії є вже зовсім зломана.

Турки стратили доси 60 тисяч людий в забитих і ранених. Грецькі війска наступають дальше на цофаючихся Турків.

Турки спалили всі воєнні припаси, яких не могли зі собою забрати, поповоду спішного наступу грецької армії.

Однак побіда над Турками не прийшла Грекам надто легко. З турецької сторони доходять вісти, що між Кутая і Ескі Шер, де розіґралася рішаюча боротьба між Турками і Греками, цілі поля є вкриті грецькими трупами.

ЯПОНСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ДЕПОРТОВАННЯ ЯПОНЦІВ.

ТОКІО, 27. липня. — Японське правительство на засіданню сегодня, порішило вислати енерґічний протест до Вашінґтону проти депортовання японських робітників в Каліфорнії. Японський протест опираеться на тім, що депортація Японців є ограниченнєм прав японських горожан в Америці, бо депортовані робітники, які законно жили на території Злучених Держав, в нічім не нарушили прав американських. Отже єли їх депортовано, то лише тому, що вони японського походження.

ВЛАДИВОСТОК ЗАГРОЖЕНИЙ ПОВСТАНЦЯМИ.

ТОКІО, 27. липня. — Японська ґазета „Асаґі Шімбун" доносить, що російські політичні банди приготовляють наступ на Владивосток. Провізоричне російське правительство приготовляеться до оборони міста.

В місточку Океанска, недалеко Владивостоку, повстанці знищили міст і розпочали боротьбу з японським військом. Меркулов, голова провізоричного правительства, каже, що напад на Владивосток плянують комуністи.

Американський консул в Владивостоці видав осторогу до всіх американських горожан про грозячу всім небезпеку.

ВСІ НОВІ СОВЄТСЬКІ РЕФОРМИ ВІДЛОЖЕНІ.

РИГА, 26. липня. — Щоби всю енерґію скупити на поборенне голоду і холери, які нищать тепер Росію, совєтське правительство відложило на пізнійший час виконання всіх державних реформ.

На засіданню анґлійської палати послів полковник Кенворти, говорячи про утворившійся анґлійський комітет помочі для Росії заявив, що на світі є тепер прямо не до увірення ситуація: міліони Росіян засуджених на голодову смерть, а в тім самім часі всі анґлійські порти переповнені кораблями, які не мають куди вивозити своїх ладунків з усяким добром, а американські фармери для браку збуту, мусять нищити запаси продуктів.

СТРАЙК ТЕАТРАЛЬНИХ МУЗИКАНТІВ.

НЮ ЙОРК, 27. липня. — В нюйорських театрах на Бродвею застрайкувало коло 1.200 музикантів, не годячися на значну знижку їх заплати, проголошену недавно театральними підприємцями. Театральні менажери обнижили заплату музикантам з 70 долярів на 56 долярів на тиждень.

Знижка прийшла для музикантів в дуже невиґідний час, бо власне тепер вони мають непорозумінне з Американською Федерацією Праці, з котрої їх юнія недавно лише виступила. Тепер музиканти роблять заходи, щоби Федерація Праці їх назад приняла до себе і помогла в страйку.

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ҐАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

УПАДОК ПРОВІДНИКА ПОЛІЦІЙНОГО РЕЖІМУ В НЮ ЙОРКУ.

Нюйорська леґіслятура в Олбані аж душиться від шкандалу, якого осередком є один з найвизначнійших її членів, стейтовий сенатор Лоск.

Сенатор Клейтон Р. Лоск не відзначається ані великими здібностями, ані широким світоглядом, ані великим розумінєм публичних справ. Він має бути малоталановитий, відзначається вузкими поглядами, він короткозорий в політиці. Мимо сього він виплинув понад усіх політиків стейту Ню Йорк підчас военного і повоєнного часу своєю короткозоростю, необразованнєм, ґайлостю, політичною тупостю. Виплинув, бо серед военної горячки випливають часто такі люди.

Лоск „вславив" своїми нагінками на соціялістів, анархістів, большевиків, комуністів, і всяких „червоних". Його обмеженій голові навіть не могло на думку прийти, що велика порція всяких „червоних ізмів" се такий самий обяв военного хоробливого стану, як закукуріченість поліцийних патріотів його типу. Йому не могло поміститися в голові, що всякі нездорові суспільні науки можуть впасти (і мусять) лише від свобідної дискусії сих наук. В своїй заскорузлости він думав, що найкращим способом боротьби проти всяких „небезпечних наук" являються поліцийні репресії, переслідування, арешти, кримінали, поліцийні побої, почтові заборони, суди, депортації.

І сенатор Лоск став кидатися на всі сторони проти „небезпечних наук". Він вносив в стейтовій леґіслятурі один закон за другим проти „червоних". Він вів слідство про діяльність „революційних" орґанізацій і видавав лісту „небезпечних ворогів суспільности", вичисляючи школи, церкви і другі інституції, які підпали під вплив „радикалізму". Під його впливом нюйорська поліція, умундірована і тайна, цілими місяцями нічого не робила, лише шукала за мнимими змовами буцімто чужинецьких революціонерів, змовляючихся звалити революційним способом американський політичний і суспільний устрій. Урядові бюра, орґанізовані в час війни для военної аґітації серед іміґрантів під невинною назвою інформаційних бюр для „чужинецької преси", пильненько нишпорили по неанґлійських ґазетах, вишукували поквапно всякі „неблагонадьожні" натяки, переводили зараз на анґлійську мову і давали до ужитку комітетам Лоска. З тих ґазетярських відкрить виходили сензаційні відкриття протидержавних змов серед чужинців, сипалися заборони ґазет, ішли арешти, суди, депортації.

Серед страшного зденервовання міщанської публики, заголюканої ґазетярськими вістками про ті страшні протидержавні змови та підземні коншахти, сенатор Лоск, темний, обмежений, наївний, ріс на велику особу, на найчільнійшого „патріота" стейту, на щирого спасителя краю, держави, конституції, і всего прочого. Його законопроекти ухваляли без квестіоновання. Його, не то слова, але й гумкнення нотували ґазети. Він став провідником републиканської більшости в нюйорській леґіслятурі. Про нього стали говорити як про слідуючого ґубернатора стейту.

Але Лоск, мимо всіх обмежень свого талану, має одну велику сторону: він є практичною людиною. Він знав, що свій вплив і розголос завдячує тайним шпигам і детективам. І він знав, що вдячність є основою як не політики, то принайменше політиканства. Він хотів відвдячитися своїм детективам і шпигам, котрі його, в тім зовсім невинуватого, зробили великим політиком. І завдяки сенаторови Лоскови в нюйорській леґіслятурі внесено, і майже без дебати перепачковано закон про усталенне служби детективів міста Ню Йорку. За те, що вони зробили Лоска великим чоловіком, дістали постійні посади і підвисшені пенсії; за те, що Лоск став великим чоловіком, податковці міста Ню Йорку мали заплатити три чверти міліона долярів річно.

Але детективи і шпіцлі собі також політики, і то вдячні політики. Вони хотіли відвдячитися Лоскови за прислуги. Однак готівкою заплатити йому не могли, бо се булоби перекупство законодателя. Але хто хоче пса ударити, той бука найде, — і детективи давали презенти Лоскови і його жінці. І тут поховзнулася нога сенаторови. За його відомостю пані Лоск приняла від шпіцлів в дарунку великий срібний сервіс, котрий їх коштував аж 1.100 долярів.

Коли подарунок вийшов наверх, проти сенатора Лоска посипалися громи. Навіть його партійні приятелі не могли найти відповіди на закид, що дарунок, який виносить третину річної пенсії публичного слуги, не дарунок, але перекупство. Сенатор Лоск борониться, що всі законодателі приймають подібні дарунки, але сього ніхто не слухає. Вже говорять про скиненне його з голови републиканського комітету. Про уряд ґубернатора уже ніхто не споминає.

Заноситься нате, що нюйорський стейт уже незадовго покінчить з сенатором Лоском і усім тим поліцийно-шпіцлівським режімом, якого Лоск являється головним винуватцем.

ГАЛИЦЬКІ МОСКВОФІЛИ ВІДЖИВАЮТЬ.

(Від власного кореспондента).

Теперішна окупаційна влада Польщі в українській Галичині є властиво продовженнем того стану, в якім знаходилася українська Галичина під Австрією. Тоді панувала над українським народом Польща тай тепер панує. Тільки тепер польська самоволя не має вже ніякого стриму.

Так після короткого періоду державної самостійности вернула до української Галичини давня біда — польське панування. А з сею головною бідою повертали і всі инші давні біди галицького життя.

До сих давних бід галицького життя треба зачислити й **москвофільство**, яке знов починає відживати в Галичині, як про се свідчить **москвофільський зїзд**, що відбувся у Львові 26. мая.

Подумайте: Коли-б була вдержалася й укріпилася українська державність, чи можливе було би відновленне москвофільства? Очевидне, що ні! Москвофільство — се запереченне окремішности українського народу. Коли-ж український нарід мав би свою окрему державу, — хто міг би заперечувати його окремішність. В українській державі москвофільство було би незамітно завмерло, — як уже й починало завмирати в той час, коли істнувала українська держава.

Під польською окупацією москвофільство починає знов відживати. Полякам се на руку, — як було їм на руку за австрійських часів. Треба доказати, що українського народу нема, а тоді Москва нехай московщить ті українські. землі, які має під своїм пануваннем, а Польща буде польщити ті, які загарбала під своє пануваннє.

На згаданім москвофільськім зїзді відновлено москвофільську орґанізацію. Має вона називатися „ґаліцко-русская орґаінзація" і має бути „загальнонаціональним міжпартійним зединеннєм всіх прихильників національної і культурної єдности всіх россійських („рускихъ") племен".

З сього бачимо, що відновлена москвофільська орґанізація має обнимати всіх тих, які стоять на тім, що український нарід є часть російського народу, незалежно від їх політичних і соціяльних переконань, себто має бути орґанізацією всіх тих Галичан, які вважають себе Росіянами.

Управою орґанізації має бути „Русский Іcполнітельний Камітет", зложений з 7 членів.

Через те, що москвофільська орґанізація обнимає ріжні політично-соціяльні відтінки, на зїзді були суперечки між елементами старшими, консервативними, і молодшими, поступовими, між якими є також соціялісти.

В справі міжнароднього положення Галичини москвофільський зїзд заняв становище, згідне з рішеннєм Ради Союза Народів з 23. лютого 1921, а саме, що Найвисша Рада Мирової Конференції має порішити долю Галичини.

„Русскій Іcполнітельний Камітет" вибрано на зїзді в такім складі: д-р А. Алексевич (голова), М. Михальчук, д-р Т. Стефанович, д-р К. Вальницький, д-р Н. Прислопський, В. Телесницький і І. Зайлик.

Орґаном москвофільської партії є „Прікарпатская Русь".

Та найліпше давню галицьку біду характеризує те, що на зїзді мужів довіря української народньо-трудової партії, як також на міжнароднім зїзді українських партій заговорено про те, щоби з москвофілами по змозі жити в мирі, зберігаючи одноцільний фронт проти Польщі.

Пригадуються кріваві Баденівські часи, коли намісник Галичини, а опісля австрійським президентом міністрів був польський ґраф Казимир Бадені, який не завагався приказати стріляти до мирних українських виборців, щоб тільки перевести соймові (1895) і парляментарні (1897) вибори в користь Поляків. Тоді також народовці (яких наслідницею під партійним оглядом є українська народньо-трудова партія) заключила з москвофілами т. зв. консолідацію, ставили спільних кандидатів і т. п., щоби вдержати спільний національний фронт проти Польщі.

Так і тепер, під страшним польським гнетом, українська народньо-трудова партія, здається, хоче робити уступки москвофілам, зберігати супроти них льояльність, щоби мати в них союзника проти Польщі.

Чи се можливе? Адже кождий Українець мусить виступати проти москвофільської акції між українськими народніми масами, мусить старатися, щоб український селянин і робітник належав до українських орґанізацій, а не до москвофільських. Адже ніхто з Українців не може дозволити, щоби москвофіли баламутили українські народні маси ідеями про „один великий російський нарід", якого частиною є український нарід, що „одну російську мову", якої діялектом є українська мова, і т. д.

Коли ми хочемо скріпляти українську національну свідомість між українськими народніми масами, то ніякий мир з москвофілами не є можливий.

Відень, 15. червня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

НОВИЙ ФРОНТ.

Вже третий рік минає від хвилі, коли зломався зелізний фронт Німеччини і вона програва велику війну з Антантою. Третий рік! А мимо того Антанта до сеї пори не знайшла ще розвязки навіть для політичних справ т. зв. близького сходу. Весь той час безнастанно радили дипльомати Антанти — і властиво не врадили нічого путнього. З земель побитих народів брав кождий, що хотів і що міг. І так від побитої Туреччини забрала Греція західне побереже Малої Азії, Італія — полудневе й Кілікію, Франція — Сирію, Анґлія — Арабію, Палестину й Мезопотамію тай увязнила султана в його столиці Царгороді. Словом — майже розібрали Туреччину.

Але Турки сказали собі, що сей рахунок зробила Антанта без господаря. І в глибині тої частини Малої Азії, яка їм ще лишилася, зорганізували невелику армію. Всего 100.000 людей, значить менше, ніж виставила мала Східна Галичина. На чолі тої невеликої турецької армії став турецький ґенерал Кемаль-Паша, проголосив, що не признає султанського уряду в Царгороді, бо він в неволі у Антанти, проклямував новий турецький уряд в Анґорі і — розпочав нову війну в обороні турецької держави. А не було це легке діло! Бо не треба забувати, що турецькі селяни в Малій Азії вже 13-тий рік несуть на собі тягар війни! Для них почалася вона ще турецькою революцією в 1908 р., опісля прийшла війна триполітанська, балканська й світова. І мимо того, що нема між ними ні одної родини без убитих і калік, останками сил зірвалися вони до нової війни в обороні своєї держави. Зірвалися всі — від селян і робітників до лінивих панів-беґів включно. І Кемаль-паша виставив армію.

Але армія та була гола, боса і голодна, а передовсім без зброї й без амуніції. Цего всего треба було від когось роздобути. Але від кого? Німеччина й инші старі союзники Туреччини лежали розторощені. З Антантою воювала тільки Росія. Одначе Росія — большевицька. А Кемаль-паша і ті, що з ним, не мають нічого спільного ні з большевизмом, ні з соціялізмом взагалі. І ще до того большевицька Росія не мала спільної границі з Туреччиною, бо між ними повстали три нові держави під опікою Антанти, а саме: Арменія, Азербейджан і Ґеоргія. Та — навчить біда попити, як нема чого вхопити. І турецькі буржуї заключили союз з большевиками. Тоді большевики, зрозумівши вагу того союза, кинулися проти Арменії, Азербейджану й Ґеоргії та заняли ті держави, щоб осягнути спільну границю з Турками. А як осягнули її, то зараз заосмотрили турецьку армію гарматами й амуніцією, що відібрали від Вранґля. (Вранґлеви доствила тих річей свого часу Франція).

Підбадьорені тим Турки кинулися проти Греків і здорово їх набили, — раз і другий. А тоді наступило цікаве видовище, зовсім подібне до того, про яке оповідає собі український нарід з корчемних пригод:

Прийшов старий, слабий, мужик з корчми тай каже до сина, що вернув з війска:

— „Мене вдарив у лице сусід Іван".

— „Так?!" крикнув обурений син. „Ану, ходіть зі мною!"

Зібралися й пішли. Приходять, а син до Івана:

— „Ти вдарив мого батька в лице?"

— „Вдарив", каже Іван.

— „Ану спробуй при мені!" Іван вдарив при нім.

— „Ану ще раз!"

Іван вдарив ще раз, аж старий похитнувся.

Тоді син каже до батька:

— „Е, батьку, ходім, бо він ще й мене набє..." Тай пішли.

Щось подібного сталося й у турецькій „корчмі" — тільки на більшу міру. Коли Турки набили Греків перший раз, Антанта порадилася між собою й постановила підбадьорити Греків. Мовляв, ану, бий при мені! Але Турки, яким уже було все одно, набили й при ній. Тоді Антанта знов їм погрозила. Але вони набили Греків ще раз. А тоді сталося дивне диво: Франція пригадала собі, що вона позичила Туреччині перед великою війною богато грошей і що „властиво" треба їй, щоби Туреччина прийшла до себе, бо тоді віддасть борги. А знов Італія пригадала собі, що якби на сході Середземного моря скріпилася Греція, тоді потерпить на тім італійська торговля. Крім того францускький ґенерал Фош обрахував, що на побиття війска Кемаля-паші треба вислати в глибину Малої Азії 300.000 европейського війска, а це рішучо не виплатиться.

Остала при Греції тільки сама Анґлія, але й вона почала переговори з Кемалем-пашою. Почала, бо мусіла почати. А мусіла тому, бо тимчасом Турки намовили Афґанів, щоби разом з ними приступили до союза з Росією. **Так повстав новий тридержавний союз,** війска якого стоять фронтом від Середземного моря аж по Індію, найкращу анґлійську кольонію. Це зовсім новий фронт, який іде через Сирію, Арабію, Мезопотамію та сягає до найбільше болючого місця світової анґлійської держави. Фронт цей являється немов **небезпечною рецидивою** великої війни — небезпечною тим, що творить першу спробу союза азійських держав при европейській допомозі. Правда — Афґаністан це держава бідна й слаба, а Туреччина тепер також не дуже сильна. Могутня й велика Анґлія дасть собі з ними раду, як тільки лучше попреться. Але діло в коштах і в прецеденсі. А кошти Анґлії можуть при тім бути дуже великі і то не тільки грошеві! Війна Анґлії проти слабих азійських держав може присилувати міцну Анґлію до того, щоб оставити Франції свобідну руку в Европі. А це значилоб передовсім згодитися на те, щоби скорше чи пізнійше союзниця Франції — Польща забрала від Німеччини важні копальні вугля, що згодом мусілоб викликати переворот в Німеччині. Рівночасно війна Анґлії в Азії мусілаб викликати розрив торговельного договору між Анґлією й Росією, бо Росія єсть союзником тих азійських держав. Це означалоб упадок плянів Леніна: відбудувати Росію при допомозі чужого капіталу. А це знов потягнулоб за собою нові аґресивні виступи Росії й поворот до політики чужих інтервенцій проти Росії. Таку інтервенцію вже розпочала Японія в Сибірі на власну руку, очевидно користаючи з того, що Анґлія заанґажована в Малій Азії й Мезопотамії назріваючим ісламітським рухом. Коли знов розгориться інтервенційна політика, то возьмуть в ній участь Франція, Польща, Румунія, Угорщина — і все це посуне на нещасну землю України, знайшовши старих або нових „вождів" українського походження..

Словом — перед нами перспектива руїни, якої ще не було.

Орґанізуймося й поносім жертви, щоби мати бодай у Галичині свій дах над головою, коли „Україну злії люди присилять лукаві і в огні її окрадену збудять..."

Бо великі дні щойно перед нами, не за нами.

Осип Назарук.

КРОВАВА КНИГА
(THE BLOODY BOOK)

Се обема книжка на 88 сторін друку, написана на анґлійській мові і видана Пресовим Бюром Західної Української Республики у Відни.

В ній зібрані многі факти яких доконувано через кілька літ над нашим нещасним народом в Галичині.

Хто хоче мати ясний образ тих знущань, переслідувань і арештовань Українців Поляками, нехай купить сю книжку а у ній найде кровою проймаючі звірства.

Сю книжку повинні розкупити Українці в мить, бо скільсть їх є невелика і роздати їх таким Американцям, котрих можуть заінтересувати українською справою для зеднання їх симпатії для нашого народу.

Повна сума яка прийде з розпродажи сих книжок буде відіслана адмін. „Свободи" до Укр. Пресового Бюра на цїли видання других публікацій подібного змісту.

ЦІНА КНИЖКИ 50 ЦЕНТІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ. ТРИ КНИЖКИ $1.25.

За сею книжкою належить писати до:

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ЛИСТ ЗІ СТАРОГО КРАЮ.

Прага, дня 30. VI. 1921.

До Ред. „Свободи"

Джерзи Сіті.

Сьогодня отримав я чотири чеки ч. 2027925-927 і 2027930 на суму 7.750 Кч. і то для армії в Чех-Слов. 6.500, а для інтернованих Українців в Ліберці 1.250 Кч, пересланих Вами від Українців з Серакюз, Н. Й., як дохід з забави урядженої заходом всіх місцевих брацтв і товариств, і від укр. громади в Джумейка (1250). Прошу приняти і переказати далі мою найсердечнійшу подяку за Вашу ласкаву память на нашу Армію і інтернованих. Ті жертви будуть ужиті після бажання жертводавців, але при сій нагоді мушу висказати свій погляд на допомогову акцію для нашої еміґрації в Чехо-Словаччині. Пояснював я се в поїм письмі до Др. Цегельського, але не завадить се щераз сю справу поємо около 15.000 збігців. Вони яснити. В Хехо-Словаччині маділяться на такі ґрупи:

1) Українська Бригада в Нім. Яблоннім — 5.000. Тим людям ведеться стосунково найліпше, бо маєсь в сім таборі ще і побори такі самі як чеське війско.

2) В Таборі в Йозефові є около 2.000. Всі вони побирають без ріжниці по 50 сот. денно окрім харчу і приміщення в Таборі.

3) 14 робітничих сотень на Словаччині і Прикарпатській Руси — около 3.000. Вони працюють на державних роботах і зарабляють собі потрібне до життя.

4) Студенти — кругло 700 — в Празі, Берні, Пшібрамі і т. д. По найбільше утікачі з польських таборів для інтернованих або навіть з тюрем.

5) Богато людий, утікачів з польського пекла, що жиють як робітники з праці рук своїх.

Я беру **нашу еміґрацію як цілість** і уважаю своїм обовязком підпомагати там де того **конечна** потреба. Таборови в Йозефові допомагає Табор в Нім. Яблоннім, оподаткувавши себе на 16% і посилаючи туди місячно около 50.000 чеських корон. Із жертв посиланих з Америки переслав я також до того Табору значну суму особливо на культурно-просвітні потреби, але також на допомогу поодиноким інвалідам і хорим. Взагалі для інвалідів і хорих наших стрільців і старшин з обох таборів на їх просьби внесені в службовій дорозі ніколи не відмовлено допомоги. Найгірше ведеться нашим студентам. Хоч вони в своїй організації установили потреби кождого на 310 корон місячно, а се з огляду на дорожнечу, яка тут панує, єсть справді дуже мало, то якби не америк. Y. M. C. A. і не американське товариство Методистів, які дуже щиро допомагають наших студентів, то жертви посилані з Америки зовсім не вистарчилиб на допомогу тим, що приготовляються тут для найважнійшої народної служби. Всі вони вчаться дуже добре і пильно і приносять нам на чужині вже тепер честь. Мушу додати, що майже всі вони зголосилися до нашої армії і готові кождої хвилі, коли вийде поклик, стати знов під укр. боевий прапор. Помочі потребують також дуже свіжі утікачі, які прибувають щоденно з польських таборів в Ланцуті, Вадовицях і т. д. з голою душею, а яких ми не можемо примістити вже більше в таборах, бо табори для нових поодиноких збігців замкнені, а яким мусимо дуже часто давати навіть запомоги на фотографії на документи і кілька днів прохарчувати, доки знайдуть собі роботу. Для того посилаю також більші підмоги місячно для комітетів запомогових в Ужгороді, Кошицях, Ясіню. З огляду на се булоб дуже бажане, щоби дальші жертви з Америки приходили тільки з загальним призначеннем **для укр. збігців в Чех. Словаччині.**

З щирою подякою прошу приняти мій низенький поклін.

Др. Смаль-Стоцький.

ГРОШІ НА БОНДИ.

Позички Національної Оборони належить слати на адресу:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA (2nd Dep.)
1901 Columbia Road, N. W.
Washington, D. C.

та подати імя і адресу. Бонди виставлені на 5, 10, 25, 50 та 100 долярів.

ДОПИСІ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Коби таких більше!

В Шікаго на Савт Сайді зростає чимраз більше народний рух, відколи провід в українській громаді обняв секретар тов. „Вільна Україна", від. 139 У. Н. Союза.

Ще недавно тому вся громада на Савт Сайді не проявляла майже ніякого життя; були лише що неділі танці і пиятика таки зараз коло церкви в галі, що служила давніще за церкву. Завдяки енергії згаданого секретаря, п. Дмитра Кошіля, його сильній волі та розумному проводови вся громада перемінилась. І замісць що неділі витинати гопака з фляшкою і килішком та захвалювати, хто потрафить зробити ліпший „муншайн", то тепер люди сходяться на цікаві виклади з історії, кооперативи, географії і т. п. На пізнійше вже організується курс для неграмотних.

Його то стараннем зреорганізувалася Січ на Савт Сайді, а бібліотека то вже чи не найбільша в Шікаго — завдяки його заходам.

Рівнож парохія, котра була вже на упадку, завдячує свій зріст лише його розумному проводови та невсипущій праці.

Таксамо занимається він збиранием жертв уже від довшого часу, і кількасот зібраних долярів відішле незадовго на місце призначення.

От таких то людий як би мала кожда громада, як в нас є п. Дмитро Кошіль, то була би слава Ненці Україні.

Михайло Гнибіда.

АЛЕНТАВН, ПА.

Українське народне віче.

День 17-го липня б. р останеться довго в памяти алентавнських Українців, бо в той день вони поновно забрались з'єдиненими силами до праці та до несення помочі старому краєви. Голос розпуки наших братів з ляцької неволі злучив і нас всіх в одно братерське тіло.

Наше віче було скликане місцевими товариствами, а хоч воно було оголошене в газетах, то наш парох, о. В. Турула, ще й з проповідальниці запросив нарід на 2-гу годину пополудни до парафіяльної галі.

В означеній порі явилися на галі о. В. Турула і запрошений бесідник, др. С. Демидчук. Віче отворив наш парох. Він пояснив ціль віча і сказав, що коли хтось хоче будувати хату, то мусить собі наняти добрих будівничих. Отже таксамо і ми, Українці, коли хочемо будувати Україну, то мусимо мати добрих народних робітників. Дальше в своїй бесіді о. В. Турула представив скрутне положення наших братів у старому краю, згадав також за теперішню оспалість американських Українців, а вкінци подякував за його працю і труди, та покликав на предсідателя віча п. Д. Мороза. Нарід одноголосно згодився, щоби п. Мороз був предсідателем. Вибраний предсідатель подякував красненько за довіре і покликав двох секретарів: п. І. Заяця і п. Г. Біленького. Відтак він завізвав публику до згоди і уділив слова нашому широко звісному народному робітникови, д-рови Демидчукови. Др. Демидчук привитав гостий тай сказав, що справді від довшого часу алентавські Українці не скликували жадних віч, тому він тішиться, що алентавська громада береться наново до народної праці. Бесідник вірить, що алентавська громада знов стане на першім місци, так як і попередно. Дальше шановний бесідник майже у двигодинній бесіді представив наше українське положення і давав нам поради, як помочи рідному краєви. Він згадав також за невдатну працю американських Українців та вияснив народови всі народні похибки, не накидуючись притім на ворожі партії.

По скінченню сеї бесіди наші Лейбові слуги стали ставити д-рови Демидчукови ріжні запити, на які він легонько і холоднокровно відповідав. Але вони хотіли конечно розбити віче, отже старалися щораз гірше робити рейвах. На те др. Демидчук сказав їм отверто таке: „Товариші! Я знаю, що колиб хто оглянув ваші мозки, то побачив би, що ті мозки є заражені умовою недугою. Я знаю, що трійливий бакциль „У. Щ. В". затрув вам мозок, але я вірю, що ви з того вилічитесь і станете знова на свої „дорозі". Після того Лейбові слуги один по другім повиносилися з галі.

На вічу ухвалено вислати телеграми до американського секретаря Гюза і до Ллойда Джорджа. Дальше ухвалено три нові резолюції, котрі будуть поміщені в „Свободі". Віче закінчено відспіванням хором під проводом дякоучителя п. Г. Пипюка американського і українського гимну. Люди були таки вдоволені, що хоч ніхто не просив за жертви, то вони самі приносили до стола по долярови і по два і зложили 24 доляри на висилане телеграм та на покритте вічевих коштів.

Українці з Алентавн складають сердечну подяку п. Д-рови Демидчукови за його щиру працю і труди.

Один з громади.

Про алентавнське віче з дня 17. с. м. наспіла до „Свободи" ще й друга допись, враз з телеграмою до Гюза і з ухваленими резолюціями. Понизше містимо сю телеграму і резолюції.

Телеграма.

HON. CHARLES HUGHES
Secretary of State,
Washington, D. C.

The Americans of Ukrainian birth, residents of Allentown, Pa., at their Mass Meeting July 17, 1921, adopted the following resolution:

We ask the American Government to save the Ukrainians of Eastern Galicia from extermination, to remove the Polish ocupation army and to accord them the right to create the government of the people and by the people.

D. MOROZ, Chairman.

Резолюції.

Українці, громадяни Алентавну, Па., зібрані на вічу дня 17. липня 1921 р., приймають слідуючі резолюції:

1) Домагаємося від українських центральних організацій приспішення акції за вкликанням Українського Конгресу в Америці.

2) Домагаємося створення Народного Трибуналу, який мав би осудити провини народних провідників за часи українського публичного життя в Америці.

3) Заявляємо свою солідарність з роботою Західно-Українського Правительства й обіцяємо дати йому моральну і матеріяльну поміч в його політичній роботі в справі самостійної України.

В ВАРШАВІ ПІДРОБЛЮЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ЧЕКИ.

В варшавських банках викрили фальшовані чеки, ніби виставлені через Амерікен Експрес Компані. Арештовано кількох осіб, які сі підроблені чеки пускали в обіг в ріжних містах Польщі. Ошуканство доходить міліярдової суми.

Золото і зелізо.

Оповідання з американського Заходу.

(З німецького — Г. Валенті).

(Продовження). (2)

В два дні опісля рознесла ся по цілім Люкфільді чутка, що приїхали якісь дві чужі дами з великими пакунками

Тих кілька жінок, що тут були осілі, збігли ся зараз і завели гутірку в мужчини, що мали охоту женихати ся, айшли ся в „сальоні" Розестона і стали там обговорювати сю веку подію. Коли довідали ся, що тоті, що приїхали, належать до того мужчини, котрий мешкає в норі випорпаній коло дуплавого дуба, то жінки, котрим лекше стало на серци, розійшли ся зараз домів а мужчини ломили собі голови над тим, що той чоловік, що живе в норі, пічне з жінками на своїм пустім грунті, де ані сліду золота.

Коли не має наміру дати ся тут похоронити зі своєю родиною, то не розумію того чоловіка — сказав один з копальників золота, випиваючи до дна свою чарку.

— Ого, Стенек — відозвав ся другий іменем Батермен — тоті пані зовсім не виглядають на таких, що мали би охоту дати ся тут похоронити.

— Та й шкода було би, особливо тої молодшої — відозвав ся якийсь третій. — Мені здає ся, що я ще в моїм житю не бачив красшої людини, як отсе. — А ти що на то, Кочен?

Запитаний глянув задумчиво до своєї чарки. — А щож можна на то сказати? Як би я мав мілюн, то я би пішов до неї, зложив до ніг мої гроші і просив би еї, щоби вона за то подивила ся на мене своїми людськими чаруючими очкатами.

— Де його не зачіпи а то зараз вилазить з него неуданий поет — сказав тамтой другий і попив горівки.

— Та й не дивота — замурмотів Батермен — тота дівчина могла би й розумнійших людий як Кочен поетично настроїти.

— Не хочу перечити ся ізза якоїсь женщини — відозвав ся на то якийсь старший мужчина з твердими чертами лиця — але я кажу, що тота дівчина, то якась вирахована, хитра людина, котра добре знає, в якій ціні стає ся тут в сім табору копальників золота.

— Встидай ся, Кейт! Відкличь, то, що ти сказав! — відозвав ся до него Кочен гнівливо.

— То мені й не при голові — відповів Кейт.

Кочен виступив грізно против Кейта. — Справедливий джентельмен не обиджає женщини, котрої імя навіть ще ніхто не знає.

— Кочен має рацію, він повинен відкликати ті слова — відозвав ся кілька голосів нараз і довкола Кейта та Кочена зробив ся гурток людий.

Кейт споглядав поважно довкола себе. — Кейт з роду ще нікому не відкликував того, що сказав, а знайте: я потомок старого шкотского шляхотского роду.

— Тут шляхотство не значить нічого, тут значить лиш сам чоловік — сказав на то Кочен. — Коли не відкличеш того, що ти сказав, то визву тебе на кулаки.

— Славно — закладаю ся о пятьдесять унций золота за Кочена! — відозвав ся один із гуртка.

— А я о сто — сказав другий.

— А я о триста — крикнув третій.

— А я закладаю ся о келішок горівки за Кейта — зажартував собі якийсь, що стояв подальше від гуртка.

— А я ставлю пятьсот унций за то, що Кейт визвання зовсім не прийме — крикнув хтось.

Кейт понурим поглядом розглядав ся за тим, хто то сказав, а відтак звернув ся до Кочена і відозвав ся: Я, що правда, мигби спитати, звідки ти робиш собі право виступати в обороні тої якоїсь молодої незнакомої, але відступаю від того а приймаю твоє визване, припускаючи, що знайде ся якийсь безсторонний судия. Бо я нікому з вас тут не довіряю, позаяк ваші оклики доказують вже, що ви всі проти мене.

— Молода дама сама нехай буде судиею — предложив якийсь копальник.

— Я годжу ся на то, коли вона той уряд прийме — сказав Кочен.

— Під услівєм, що міс довідає ся причини того двобою а коли рішить ся, то я й на то пристаю, сказав Кейт.

— Отже ходім, хлопці, до дуплавого дуба! — відозвав ся Батерман а Господар Розестона прикро ставо, коли всі повиходили з його сальону.

Містер Фішер, коли приїхала жінка з донькою, погодив ся з тим, як з довершеним фактом. Яко добре вихований муж не уважав навіть ціль подорожи своєї жінки до Люкфільд за занадто сьміху, хоч то ніби мала бути така, що вона хотіла тут продавати карбоване бляхою, бо як то ніби міссіс здавало ся, нова копальня то найліпше місце відбути на такий товар.

Поки що ужито часть привезеної бляхи на злаждене домівки для містрес Фішер і еї доньки. Родина якраз порала ся коло того, щоби стіни з бляхи попідпирати камінем і землею так, щоби вони не завалили ся, коли надійшла громадка копальників, що готові були до бою і заложили ся.

Позаяк тоті мужчини станули перед ними і через кілька хвиль їм придивляли ся, то містер Фішер підійшов до них і спитав: Чи джентельмени до нас прийшли?

— Так — відповів Кочен.

— Чим же можемо Вам служити?

Кочен заклопотаний мовчав. Відтак відозвав ся до Кейта: Кажи ти!

Кейт надумав ся хвильку а відтак виступив наперед і сказав: По правді сказавши ми прийшли ізза вашої доньки, пане.

Фішер видивив ся на бесідника і не знав, що на то сказати. Його жінка прийшла йому на поміч, станула собі коло него і спитала дуже енергічно:

— А щож то, панове, хочете від нашої доньки?

Перед такою сварливою жінкою навіть Кейт відступив ся і шепнув Коченови до уха: Говори хиба ти сам з нею.

— Майко! — відворкнув Батерман до него і висунув ся наперед, щоби говорити за відважних борців. Сказав коротко але ясно. — Вибачте міссіс! Один з отсих двох вигоорив ся про простаки на якусь даму. За то хотят другий визвав його до двобою на кулака. Отже ми хотіли би просити вашу панну дочку, щоби обняла в сій справі уряд мирового судиї.

Містрес Фішер мало що притомність не стратила так дивним видало ся їй жадане тих мужчин. Вже хотіла спитати ся, чому тоті джентельмени не звернули ся до самої обидженої дами, коли на щасте роз'яснило ся їй в голові про обиджену особу. Надумавшись і розважившии собі відповіла: Моя донька за мало розуміє ся на штуці боксованя, щоби могла панам служити. А до того вона ще в наслідок цілого своего виховання як і своеї вдачі противна всему, що виглядає на насильство. Але коли хочете справу по доброму залагодити, то позволимо охотно нашій дитині щоби обидниковн дами належала на відпокутоване відповідну кару.

— Сказала як розумна жінка — відозвав ся хрось з громадки.

— Бережи на розум, — Кочене — відозвав ся Стенек — ти преці визивав на двобій...

— Нехай Кейт рішає, він визваний — сказав на то Кочен.

— Не можу міссіс противити ся — заявив Кейт обачно — але уважаю міс за молоду, щоби вона рішала о мужчинах. А щоби міссіс дати доказ мого поважання, прошу її саму, щоби для мене, яко для того, котрий її обидив, визначила якусь кару.

Містрес Фішер насамперед трохи надумала ся, заким спитала: А чи тота обиджена дама вже довго в Люкфільді?

— Не минуло ще й дванайцять чотири годин — вирвав ся хтось із громадки.

Тепер вже знала міссіс досить, щоби могла подумати о практичнім використанию обставин і стала допитуватися, де дотична дама мешкає.

— Ще нігде не мешкає — відозвав ся хтось з мужчин, а якийсь другий додав: — Як раз будують бляшаний замок для неї.

Містрес усміхнула ся і говорила відтак більше лестиво як краючо: — Отже приказую тому, хто обидив, звезти тут тілько дерева, кілько потреба, щоби для обидженої дами поставити такий дімок, котрий би видержав всяку бурю.

Кейт почіхав ся позаду. — То за тяжка кара. До ліса за далеко звідси.

— То нічого не шкодить, я тобі поможу — сказав на то Кочен.

Та й Баттермен, котрий був на стілько щасливий, що мав коняку і візок, обіцяв ся помочи, коли побачив Марійку.

Тепер заявив Кейт, що готов приймити кару. Взяли ся зараз до роботи. Підчас коли Кейт і Кочен пішли до ліса і рубали що найкрасші дерева, приїхав Батермен зі своїм возом і зовсім пні під дуплавий дуб.

Містрес Фішер усьміхнула ся вдоволена, кілько разів Бармен приїхав з набором дерева до будови. Марійка добачила зараз, що під рапавою шкаралупою Батермана криє ся добре зерно і придивляла ся єму зі щораз більшим інтересом. Батермен добачав то з великим вдоволенем.

Коли пізно вечером було вже досить дерева на місци, уважали Кейт і Кочен справу вже за полагоджену. Але Батермен, котрого звабили сині очи Марійки, обіцяв ся на другий день помагати при ставленю хати, а Кочен і Кейт, щоби не дати ся йому випередити ся перед дамами, зробили так само.

Хата стала готова і умебльована відповідно до знадоби, яка була. В хаті був стіл, дві лавки, і відповідні місця на постіль а все було так елеґантно уряджено, як того ще нігде в цілім Люкфільді не можна було побачити. Була навіть мала комнатка для женщин з занавісою, зробленою з якогось міха, котра служила замість двирий.

Містер Фішер в своїй простоті виставив вже був свою вдячну праву руку, щоби безкорисловним помічникам подякувати кріпким устисненем. Аж ось виступила його розумна жінка і запросила всіх трох помічників на перший обід, який має бути зварений в новопобудованій хаті.

Вони приняли запрошене з подякою. Кейт пішов з запрошенем до ліса, щоби там може застрілити щось, що лазить або літає. Батермен сказав, що він свого часу був досить довго помивачем посуди в одним першорядним готели в Бостоні і може дамам при вареню помагати словом і ділом.

Кочен нерадо дивився на то, що він тут лишив ся. Мимо того сподіваючись, що при обіді не обійде ся без „паленки", пішов з містер Фішером до Розестонового готелю, щоби принести звідтам на обід пару фляшок овочевого соку.

Насамперед заплатили один другому по чарочці паленки з содою, а відтак по одній без соди. При тім Каченови серце отворилось а язик розпустив ся. — Аби я так з місця не рушив ся, коли я не вгадав, чого ти осів зі своєю родиною на тім грунті, що не має ніякої вартости.

— Моя жінка хоче розпочати торговлю карбованою бляхою — сказав Фішер і здвигнув плечима.

Кочен прижмурив одно око. — Твоя жінка дуже розумна, але то, що говорить ся про карбовану бляху, то лиш пусте балакане. А ви чим перед тим торгували?

— Старим зелізем. Але з того не було богати зиску.

— Отже ти гадав собі, що золото видатнійше і прийшов сюди?

— А вже.

Кочен мовчав хвилинку а відтак відозвав ся: По правді тобі того не потреба було.

(Конець буде).

ЛИСТИ НАШИХ ЕМІГРАНТІВ З АМЕРИКИ ПРО БОЛЬШЕВИЦЬКІ ГАРАЗДИ.

Є серед нас в Америці ґазети, писані українською мовою, що від 1 до 4 сторінки про ніщо инше не пишуть, як про надходячу світову революцію, такі ґазети, що одиноке ущасливлення для людства бачуть в московській комуні, та, що лад і порядок, заведений російськими советами, кладуть як найвисший взорець державної і суспільної орґанізації.

Сі ґазети самі не знають, які брехні вони виписують. Люди читають і вірять, і в додатку колекти між собою збирають на удержання „ідейної" ґазети, що так гарно і голосно вміє описувати той чудовий рай, що називається большевія.

Про всякі уємні сторони життя під большевицьким ладом, сі ґазети промовчують. Се вони роблять зовсім нерозважно.

Бо, коли товариш начитавшися рожевих образків про большевицьку Росію — поїде відтак в тоту Росію і побачить її власними очима, цілком певно, що десятому накаже, щоби цента не дав на „ідейну" ґазету.

До нашої редакції принесено два листи від двох українських робітників, що недавно виїхали з Америки домів, на Україну. Вони переїхали цілу большевицьку Росію, бачили її власними очима і певно їх власна обсервація сегодняшного життя в советській Росії і на радянській Україні має більшу вартість як присилані редакторам комуністичних ґазет інформації з „найдостовірнійшого, першого жерела".

Зі змістом сих листів не зміняючи його в нічім, познакомлюємо наших читачів. Бо дуже цікаві історії пишуть сі два недавні прихильники комунізму, коли перебували на американській землі.

Перший лист:

Кременець, 15. юнія, 1921. Дорогий Николаю Дилендик. Наперед я Тебе звідомляю, що я приїхав щасливо домів. Буду писати Тобі коротко. Я був в Росії від 18. цвітня до 30. мая, то є 48 днів. Тепер в Росії страшне пекло, злодійство, рабівництво, незмірима проституція. Ціле селянство дивиться на комуністів як на диких звірів, бо вони немов дикі звірі, забивають і рабують селян безпощадно. Росія тепер стоїть на комуністах і безпартійних; комуністів дуже мало, але вся власть в їх руках. Між комуністами і безпартійними боротьба невтихає. Комунізм повинен бути скасований, бо він дуже шкідливий для російського народа. Серед комуністів мало русского народа, а переважно Жиди. Правлінне в Росії таке: начальник Петрограда — Зельман; командуючий войсками — Лейба; рейонний начальник міліції Київа — Гершко, і т. д. Дорогий Приятелю! Коли бажаєш добра свому народови, поборюй комунізм, гони від себе комуністів. Росія і Україна через них пропадає. Ти знаєш дуже добре, скільки комуністів виїхало з Америки. В Росії вони всі відказалися від партії, всі ті, що так дуже в Америці кричали і підносили совети і я також між ними. Тепер всі стали отвертими противниками советського правительства, бо бачуть, якого нещастя ті совети накоїли в Росії і на Україні. Я був в Петрограді 6 днів. Ціле місто розвалене, лише церкви стоять ненарушені. Я був в слідуючих містах: Могилів, Витебск, Гомель, Київ. В Київі я був 3 тижні. Вся Росія і Україна ожидаєть великих новостий; я також вірю, що се, чого ожидають, скоро сповниться. Хто поїхав в Росію з грішми, тому хорошо, а хто без гроший, той пропав зовсім. Єли хто буде їхати домів, нехай на дорозі не дає нікому гроший, нехай не міняє, а прямо доляри везе зі собою сховані, бо в Росії дуже великі шахрайства діються з боку комуністів. Я нераджу тепер нікому їхати в Росію, бо страшна нужда. Тяжко описати ті терпіння, які комуністи спричинюють селянам. В Петрограді фунт кепського хліба 2500 рублів, а білого 6000 рублів; фунт сала 22 тисяч, убрання і чоботи один міліон рублів. В моїм селі, що є під хвилевою владою Польщі, покищо добре, то значить лучше, як було за старих часів в Росії. Но як буде дальше — незвісно, бо зміна буде.

Щиро Тебе здоровлю

А. Балацький.

Другий лист:

Ковель, юня 16-го. Письмо від Вашого товариша Онуфрея Веренчука своєму товаришу Терентію Ґаталюку. В перших словах мого листа, спішу дорогий мій шурин повідомити Тебе, що я заїхав хорошо. Їхав 4 неділі. Із Гамбурґа до Ченстохови коштувала дорога десять долярів а від Ченстохови в Ковель 700 польських марок. Через воду я їхав 3 неділі а зелізницею 1 неділю, разом 4 неділі. Ще маємо щастє, що ми в Ню Йорку не спізнилися до корабля. Колиб були спізнили, миб зовсім не доїхали домів. Коли в нас були большевики, була велика нужда і терпіння, бо большевики голі, босі; все забрали, скот, свині, збіже, біб, масло, капусту, сіно, одним словом все, що попало їм в руки. Вони дуже гарну проґраму проповідували, але проповідували тому, щоби наругатися над бідним народом. Від селянина вони забирають усе. Комуна дуже добра для ріжних міських нероб́ів і всяких мошенників. України большевики не хотять; вони дуже раді всякий російській сволочі, що їм помагає рабувати, вбивати, красти і знущатися над селянським народом. Як тяжко було нам жити, коли царське правительство нас гнобило. А тепер нема царя — то прийшли другі гнобителі. Жиди до спілки з царською сволочю розривають нашу Україну і наш народ на кусники.

Дорогий шурине, гони тих комуністів, бо се найгірші люди, то вороги України і селянства. Дай відповідь, як Тобі живеться і коли приїдеш домів.

Твій шурин

Онуфрей Веренчук.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок проґрами, імен осіб беручих участь і без довших покликів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

NEW YORK, N. Y.

Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союза устроює **ВЕСЕЛИЙ ПІКНІК в неділю, 31. липня 1921 р.** в Belvedere Park, North Beach, L. I. Початок о годині 10-ій рано. Вступ до парку і з war-tax 50 цнт. разом. На сім пікніку буде приґравати Укр. Банда. Будуть гарні річи до виґравки, кругольня, гойдавки і т. д. Дозвіл є вироблений до пізної ночи. Приходіть всі, а ми Вас радо повитаємо.
74-76 КОМІТЕТ.

ELIZABETH, N. J.

Заходом **Тов. ім. Т. Шевченка** уряджується на бенефіт школи **ВЕЛИКИЙ ПІКНІК в неділю, 31-го липня (джулая) 1921 р.** в Fisher's Park, Galloping Hill Road, Roselle, N. J. Початок о годині 11-ій рано до 9-ої вечер. Вступ 25 центів. 75

Товариші Робітники і Робітниці! Користайте з гарних літових днів і забавляйтеся на свіжім воздусі. На пікніку буде богато веселости. Перегони шкільних дітей, хлопців і дівчат; перетягання шнуром; шукання заяця на потемки; стріляння до цілі; колесо щастя і богато цікавих забав. Приходіть громадно і приводіть своїх знакомих, а певно не пожалуєте.

Дороговказ: Їхати до парку з Елізабетпорт так: взяти кару на 1-шій або 3-ій ул. опісля на Broad St. пересісти на кару Алдін і висісти на Galloping Hill а з відтам 5 мінут ходу на місце де відбудеться пікнік.

ПОВСТАНСЬКИЙ РУХ НА УКРАЇНІ.

По московських комуністичних ґазетах, писаних московською та українською мовами, появляються час від часу урядові большевицькі заперечення, що мовляв на Україні існує якийнебудь повстанський рух українських селян.

На скілько правди в сих запереченнях, відомо нам хочби уже з того, що кілько разів большевицьким бандам удасть приборкати який український повстанський відділ, зараз большевицькі комісарі счиняють великий рейвах на весь світ про велику побіду, забуваючи з радости, що самою радостю над побідою дають доказ, що повстання істнують.

Кромі сього доказу, так сказатиб посередного, є ще й докази безпосередні. Ось московська іміґрантська ґазета „Воля Росії" друкує звіт про повстанський рух на Україні. Сей звіт роздобула редакція з Советської Росії тайним способом, бо звіт був первісно зладжений таємно на підставі таємних відомостий большевицького „Особого Штаба по Борбе с повстанческим движением в Украинской Советской Социалистической Республике" (Специяльний штаб для боротьби проти повстанського руху на Українській Советській Соціялістичній Републиці) та звітів з операцій „Штаба Красной Армії Украинской Советской Социалистической Республики" (Штабу Червоної Армії Української Советської Соціялістичної Републики). (Замітно, що оба „українські" уряди мають московську назву!)

Ось він:

Строго довірочно.

Огляд

повстанчого руху в ґуберніях київській, чернигівській, волинській, подільській, херсонській, полтавській, харківській і катеринославській за місяць січень, лютий і березень 1921 р.

1. Київська ґубернія.

Отаман Мордалевич, б. капітан, уродженець радемишльського у.

Склад відділу: 600 л. піхоти, 50 л. кінноти, 15 скорострілів, 2 армати. — Підчас більших операцій число піхоти подвоюється. В складі відділу около 100 люда дезертирів з червоної армії. — Піддержуваний селянськими орґанізаціями сіл: Студенців, Кочерова, Войталівки, Рижова, Соловіївки, Мотижина, Ходоркова, Сокольчого(?), Котельні, Івниці, Андрушівки, Ромендорфа, Малина, Вишчевичів і Ігнатівки.

Военні операції відділу: Напад на ст. Васильків. Мотовилівку, зайняття ст. Фастів і ст. Бровки, де знищено ґарнізон. Невдачна спроба заняти ст. і місто Житомир, де находиться штаб XIII. сов. армії.

Отаман Сірко, б. урядовець Української Армії.

Склад відділу: 200 л. піхоти. Є скорострілй. Підчас виступу число доходить до 500 люда. Повстанці ховаються по лісах і болотах між Дніпром і Тетеревом. Піддержують його селяне сіл: Чорнобиль, Хабне, Бібр, Красилівка, Обухівка, Іванівка, Варовичі, Кухарі, Шибенне.

Боєві акції відділу: Два вдачні наступи на ст. Бородянка (знищено Ч. К.), знищення залізно дорожного шляху коло стації Коростень, знищення карної експедиції в районі Шебенного.

Отаман Левченко, селянин, Склад відділу: 100 л. піхоти, з них половина дезертирів з червоної армії, два скорострілй. Піддержують відділ селяне з сіл: Злодіївка, Тарасовичі, Демидіка, Н. Петріка, Гостомисль. Ховаються над рікою Дніпром і Унавою.

Боєві акції. — Напад на сторожі біля Святошина (2), висадження моста на Унаві, один напад на реквізиційний продовольчий відділ.

Отаман Волощенко Юрко, б. сотник Української Армії, уродженець подільської ґубернії.

Склад відділу: 300 л. піхоти, 10 скорострілів. Була одна легка армата. Склад відділу постійний. Орґанізація військова. Піддержують селяне отсих сіл: Глухівці, Махнівка, Білилівка, а в подільській ґубернії: Сальниці, Семки, Хмільна, Райгород, Уланів, Холодковське.

Боєві акції: Заняття ст. Козятин, де знищено Ч. К, спалено склади і вагони. Знищення залізно-дорожного шляху біля Бердичева (3). Розбито два кінні карні відділи, вислані з Бердичева.

Отаман Коленський.

Склад відділу: 100 л. піхоти, 2 скорострілй. Піддержують села: Карушівка, Самгородок, Прилуки, Зожів, Вахнівка.

Боєві акції: Виключно нищення залізно-дорожного шляху Козятин-Калинівка і Козятин-Умань. Підчинений отам. Струкови.

Отаман Струк — б. полковник, уродженець київської губ. Склад відділу: 1000 л. піхоти з скорострілами і 4 арматами. Підчас більших виступів число повстанців доходить до 4000 л. Піддержують селяне повітів: васильківськокго, сквірського, частини канівського і Білої Церкви (120 сіл).

Боєві акції: Зайняття м. Васильків (2 рази), зайняття передмість Київа хвилеве зайняття Білої Церкви, Сквіри, Канева, Брацлава і Уманя. Успішні бої з 3 мая совітськими дивізіями із складу XII. і XIV. армії.

Мобілізованих розпустив домів. Є головою повстанчого руху на Київщині.

Отаман Кінський. Склад відділу: 50 л. піхоти. Піддержують селяне з сіл: Маріївка, Монастирище і Соколівка. Боєві акції: Напади на дрібні реквізиційні продовольчі відділи (4). В лютім розбитий і хвилево припинив свої операції.

Отаман Богатиренко, селянин. Склад відділу: 200 л. піхоти і 2 скорострілй. Піддержують селяне уманського повіту. Боєві акції: Виступає завжди з от. Струком.

Отаман Чехович, б. офіцер (степень і армія невідомі). Склад відділу: 200 л. піхоти і скорострілй. Скількість постійно міняється (в лютім було всього 50 л.). Піддержують селяне звенигородського повіту.

Боєві акції: в лютім заняв м. Злотопіль і ст. Ново-Миргород. Зареєстровано 10 випадків нищення залізнодорожного шляху і 3 напади на реквізиційні відділи.

Отаман Зеленчук, б. офіцер Української Арм., уроджeнець м. Черкаси і дійсне прізвище Михайличенко).

Склад відділу: 200 л. піхоти, 100 кавалеристів, 1 армата. У відділі богато офіцерів. Вся кінниця складається з дезертирів української сов. кавалерії. Користується широкою підмогою населення канівського і черкаського повіту. Всі наступи знаменито підготовані. Відділ відзначається виїмковою жорстокістю, (комуністів і агентів че-ка закопує живцем в землю).

Боєві акції: Захоплення на 5 день м. Черкаси, зайняття ст. Цвітково, де знищено сов. броневий поїзд „Український комуніст". Зареєстровано 9 нападів на карні і реквізиційні відділи. В березні вів успішну боротьбу з совітською кавалерійською бриґадою.

Отаман Матнієнко. — 400 л. піхоти 10 скорострілів і 1 легка армата. Всі дезертири з Української Рад. Армії. Піддержку дають селаа: Сміла, Бобринське, Ломево, Медведівка, Пруси, Янівка, Александрівка і около 25 хуторів. Має богато співчуваючих серед червоно-армейських ґарнізонів м. Кременчуг і Чигирин. Поповнюється дезертирами.

Боєві акції: Займав на 3 дні Чигирин, підходив нераз до Кременчуга. Розбив 2 карні експедиції.

Отаман Перенко, б. офіцер Української Армії (б. полковник?). Склад відділу: 300 л. піхоти, 1 армата. Виключно місцеві уродженці. Около 40 офіцерів. Піддержують селяне канівського пов., почасти золотоношського (Полт. ґубернії).

Боєві акції: Завжди співділає з от. Струком.

(Се лише частина згаданого документу.).